

Yaratıcı Gözlem Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Yaratıcı Gözlem Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=32874>

Özet

Yaratıcı Gözlem Ölçeği, 2002 yılında E. Mamur tarafından, Millî Eğitim Bakanlığı'nın (M.E.B.) yürürlükteki sanat (resim-i?) öğretimi programı ile kaynaştırılmış sanat öğretimi programının ilköğretim çocuklarının yaratıcılığı üzerindeki etkisini incelemek amacıyla geliştirilmiş bir ölçme aracıdır. Ölçek, özellikle ilköğretim düzeyindeki çocukların sanatsal etkinlikler sırasında sergiledikleri **yaratıcı davranışlar** sistematik olarak gözlemlemek ve kaydetmek için tasarlanmıştır. Bu araç, uygulanan öğretim programlarının yaratıcılığı geliştirmesine katkıları değerlendirilmede kritik bir rol oynamaktadır.

Bu ölçek, geliştirme türünde bir araç olup, bir yüksek lisans tezi kapsamında tasarlanmıştır. Amacı, deneysel bir çalışmada, sanat eğitiminin çocukların yaratıcı potansiyellerini nasıl etkilediğine dair somut veriler toplamaktır. Ölçek, yaratıcılığı bir süreç olarak ele almakta ve gözlemcinin, öğrencinin performansını belirli kriterlere göre puanlamasını gerektirmektedir.

Anahtar Kelimeler

Yaratıcı, Gözlem Ölçeği, Sanat Eğitimi, İlköğretim, Program Değerlendirme, Mamur.

Yazarlar

E. Mamur (2002).

Amaç

Ölçeğin temel amacı, ilköğretim çağındaki çocukların sanatsal süreçler içerisindeki yaratıcılık düzeylerini ölçmek ve bu düzeyleri farklı öğretim programlarının etkileri açısından karşılaştırmaktır. Bu bağlamda, ölçek, geleneksel M.E.B. sanat programı ile özel olarak tasarlanmış kaynaştırılmış sanat öğretimi programının çocukların yaratıcılığına olan etkisini deneysel olarak belirlemek için kullanılmaktadır.

Geliştirme süreci, özellikle görsel sanatlar (resim-i?) alanında çocukların gösterdiği özgünlük, akıcılık ve esneklik gibi **yaratıcı boyutların** nicel verilere dönüştürmeyi hedeflemiştir. Bu eğitim araştırmalarında program etkinliğini değerlendirme ihtiyacına yanıt vererek, pedagojik müdahalelerin sonuçlarını bilimsel yöntemlerle değerlendirmeye olanak tanımıştır.

Yapı

Ölçek, psikolojideki temel **yaratıcı yapıları** ölçmektedir. Tipik olarak gözlem ölçekleri, bireyin davranışsal çöktürlerine odaklanır. Bu ölçekte de büyük olasılıkla, **sanat etkinlikleri** sırasında

ortaya çıkan akıcı (farklı fikirler üretme), esneklik (farklı kategorilerde fikirler üretme) ve özgünlük (nadir ve benzersiz fikirler üretme) gibi yaratıcı düşünme becerileri gözlemlenmiştir.

Ölçeğin yapısı, bir gözlem aracı olarak, uygulayıcı (öğretmenin veya araştırmacının) öğrencinin performansını belirli kriterlere göre derecelendirmesine olanak tanır. Bu, yaratıcılığın soyut bir kavramdan ziyade, somut ve ölçülebilir davranışlar bütünü olarak ele alınmaktadır. Ölçeğin maddeleri, öğrencilerin problem çözme yaklaşımları, materyal kullanımları ve sanatsal ifadelerindeki farklılaşmaları değerlendirmek üzere tasarlanmıştır.

Geçerlik

Kaynaktan elde edilen bilgilere göre, ölçeğin geçerlik çalışmaları için spesifik istatistiksel veriler (örneğin, yapı geçerliliği, kapsam geçerliliği veya ölçüt bağımlı geçerlik katsayıları) tez özetinde yer almamaktadır. Ancak, bir yüksek lisans tezi kapsamında geliştirilen bir ölçme aracı olduğu göz önüne alındığında, Mamur'un çalışmasında ölçeğin **kapsam geçerliliğini** sağlamak amacıyla uzman görüşüne başvurulmuş olması muhtemeldir.

Özellikle **gözlem ölçeklerinin** geçerlik çalışmaları için, maddelerin ölçülmek istenen psikometrik yapı ile ne derece uyumlu olduğunu değerlendirmek için genellikle eğitim ve sanat uzmanlarından oluşan bir panelden dönüt alınır. Bu tür bir uygulama, ölçeğin ilköğretim düzeyinde sanatsal yaratıcılığı doğru bir şekilde temsil ettiğini göstermeye yardımcı olur ve içerik geçerliliğinin temelini oluşturur.

Güvenirlilik

Ölçeğin güvenirlik analizlerine ait sayısal değerler (örneğin, Cronbach Alfa katsayısı veya test-tekrar test güvenilirliği) mevcut kaynakta belirtilmemiştir. Ancak, **Yaratıcı Gözlem Ölçeği** bir derecelendirme aracı olduğundan, güvenirlik çalışmaları için özellikle gözlemciler arasında tutarlılığın (Inter-Rater Reliability) sağlanması büyük önem taşır.

Bu tür bir ölçek için güvenirlik çalışması yapılırken, aynı öğrencileri bağımsız olarak gözlemleyen birden fazla gözlemcinin elde ettiği puanların korelasyonu hesaplanabilir. Yüksek gözlemciler arasında güvenirlik, ölçeğin subjektif yorumlardan arınmış, tutarlı ve güvenilir bir ölçüm sağladığını gösterir. Gözlemci eğitiminin, bu ölçekten elde edilen verilerin kalitesi açısından kritik olduğu varsayılmaktadır.

Faktör Analizi

Ölçeğin yapısal boyutları belirlemek amacıyla herhangi bir **faktör analizi** yapılmış olup olmadığına dair bilgi mevcut değildir. Eğer ölçek çok boyutlu bir yapıya sahipse (örneğin,

akıcık, esneklik, özgünlük gibi alt boyutlar), geliştirme aşamasında açılmayacak veya doğrulayacak faktör analizinin kullanılması beklenir. Bu analizler, ölçek maddelerinin yaratıcılığın hangi temel bileşenlerini ölçtüğünü netleştirecektir.

Faktör analizleri, ölçeğin teorik yapısının ampirik verilerle desteklenip desteklenmediğini anlamak için kritiktir. Yaratıcı, çok katmanlı bir yapı olduğundan, bu ölçeğin de birden fazla alt faktörden oluşması ve bu faktörlerin ayrıştırılması, araçın bilimsel kullanım değerini arttıracaktır.

Araç

Test Type: Geliştirme (Developmental Scale). Bu, ölçeğin Mamur'un araştırması için özel olarak oluşturulduğu anlamına gelir.

Format: Gözlem Ölçeği (Observation Scale). Derecelendirme formatının Likert tipi veya frekans bazlı bir yapıya sahip olduğu tahmin edilmektedir. Gözlemci, öğrencinin davranışları veya yoğunlukunu puanlar.

Language Available: Türkçe

Population Group: İlköğretim Öğrencileri (Primary School Students)

Age Group: İlköğretim kademesindeki öğrenciler (yaklaşık 6-12 yaş grubu).

Population Details: Çalınma, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'ne bağlı olarak Bolu'da yürütülen bir yüksek lisans tezi kapsamında gerçekleştirilmiştir. Ölçek, sanat eğitimi alanındaki deneysel bir çalışmada için kullanılmıştır.

Test Methodology: Ölçek, öğrencilerin sanat (resim-i) derslerindeki uygulamalı etkinlikleri sırasında araştırmacı veya eğitimci tarafından doğrudan gözlem yoluyla doldurulmuştur. Bu metodoloji, yaratıcılığın doğal öğrenme ortamında değerlendirilmesini sağlar ve dolayısıyla ekolojik geçerliliği artırır.

Anahtar Kelimeler

Özgünlük, Akıcık, Esneklik, Sanatsal Yaratıcılık, Ölçme ve Değerlendirme, Yüksek Lisans Tezi.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Bilinmiyor

Affiliation Email addresses: Bilinmiyor

Correspondence Address: Mamur, E. (2002). Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.

İzinler, Ücret ve Test Yılı

Test Yılı: 2002

İzinler ve Ücret: Bu ölçek, bir **yüksek lisans tezi** kapsamında geliştirildiğinden, genellikle ticari olmayan akademik araştırmalarda tezin izinleri dahilinde kullanılabilir. Kullanım ve çoğaltma izinleri için doğrudan yazar E. Mamur ile veya tezin bulunduğu kurum (Abant İzzet Baysal Üniversitesi) ile iletişime geçilmesi gerekmektedir. Akademik çalışmalar için genellikle ücret talep edilmemektedir.

Kaynaklar

Mamur, E. (2002). *M.E.B'nin yürürlükteki sanat (resim-i?) öğretimi programı ile kaynaştırılmaya sanat öğretimi programının ilköğretim çocuğunun yaratıcılığına etkisi* (Yüksek lisans tezi). Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.

Tezin tam metnine YÖK Ulusal Tez Merkezi üzerinden erişim sağlanabilir: tez.yok.gov.tr.

Yaratıcı Gözlem Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Ölçeğin orijinal maddeleri kaynak içerikte mevcut değildir. Ölçek maddelerine ve derecelendirme yapısına dair detaylı bilgiye, Mamur (2002) tarafından hazırlanan yüksek lisans tezinin ekler bölümünden ulaşılması gerekmektedir.

Bu ölçek, bir **gözlem aracı** olduğu için maddeler genellikle öğrencinin çalışması sürecindeki davranışsal göstergeleri değerlendirmeye yöneliktir. Yaratıcılığın temel bileşenlerini (akademi, esneklik, özgünlük, detaylandırma) ölçtüğü varsayılan bu maddeler, gözlemcinin objektif değerlendirmesine dayanır.